

Referanser: KR 115/21

Arkivsak: 21/04091-2

Saksdokumenter:

KR 83.1/22 Reglement boligordning for biskop

KR 83.2/22 Søknad fra biskopen i Nidaros

Boligordning for biskop - justeringer

Sammendrag

I sak KR 115/21 behandlet Kirkerådet sak om innføring av boligordning med boplikt for biskoper. I vedtaket ble det forutsatt at biskopene skulle betale husleie for boligen og at biskopenes skulle holdes økonomisk skadesløs ved boligordningen. Det vil i praksis si at biskopen skal bli kompensert for leieutgiftene til bispeboligen dersom biskopen eier en bolig fra før, som biskopen også har kostnader forbundet med å eie. I etterkant av vedtaket har det blitt reist flere spørsmål ved hvordan denne kompensasjonsordningen skulle praktiseres.

I samråd med eksternt advokatfirma med arbeidsrettslig og skatterettslig kompetanse, foreslås det å justere ordningen slik at Kirkerådet stiller fri bolig til disposisjon for biskop, men at biskop skatter av denne fordelen. Kirkerådet yter som utgangspunkt ikke kompensasjon for skatteulempen.

Bispeboligen i Nidaros er snart ferdig rehabilitert. Dagens biskop bor ikke i bispebolig, og har skriftlig søkt Kirkerådet om å få tiltre boligordningen. I saken anbefales det at denne søknaden innvilges.

Forslag til vedtak

Kirkerådsvedtak punkt 3 -5 i sak 115/21 erstattes med følgende:

3. Kirkerådet stiller fri bolig til rådighet for biskopen i stiftsbyen
4. Biskopen skatter av fordelen ved fri bolig og Kirkerådet yter som hovedregel ikke kompensasjon for denne skatteulempen

Kirkerådet fattet i tillegg følgende vedtak:

1. Søknad fra biskopen i Nidaros om å tiltre boligordningen innvilges på samme vilkår som biskopene med ansettelsestidspunkt etter vedtak i sak KR 115/21.

Saksorientering

Bakgrunn

Om boligordningen

Kirkerådet fattet i sak 115/21 følgende vedtak:

1. Det opprettes en boligordning for biskoper der det stilles egnet bolig til disposisjon for biskopen i stiftsbyen.
2. Biskopen melder flytting til bolig i stiftsbyen.
3. Boligordningen blir regulert i arbeidsavtalen.
4. Det betales husleie for boligen.
5. Biskopen holdes økonomisk skadesløs ved boligordningen

I etterkant av vedtaket har det blitt reist flere spørsmål ved hvordan kompensasjonsordningen (økonomisk skadesløs) som nevnt i punkt 5 skulle avgrenses og praktiseres. Sekretariatet har derfor arbeidet med et utkast til et regelverk for ordningen (vedlagt), som skal være et vedlegg til biskopens arbeidsavtale. Hensikten med å utforme et regelverk for boligordningen, er at ordningen skal være klar og forutsigbar både for biskopene og for Kirkerådet som arbeidsgiver. Det er også viktig at ordningen bli håndtert på en god måte overfor skattemyndighetene, både når det gjelder arbeidsgivers ansvar for å beregne arbeidsgiveravgift og innrapportere til skatteetaten ytelser som følger stillingen, og når det gjelder biskopenes ansvar for å håndtere egne skatteplikter. – Foruten håndtering av økonomiske forhold, vil regelverket også inneholde en beskrivelse av normalkrav til boligens størrelse og beliggenhet, samt en klargjøring av ansvarsfordeling når det gjelder driften av boligen. I regelverket framgår det bl.a at bispeboligen skal være egnet for at biskopen kan ta imot representanter for kirke og samfunn i sitt hjem som del av biskopens virke og dialogen med samfunnet.

Ved utforming av regelverket, har det vist seg at en ordning med kompensasjon for leieutgifter som biskopen har forbundet med boligordningen, vil kunne bli krevende å administrere. Størrelsen på kompensasjonen vil i stor grad avhenge av om biskopen har egen eid bolig og bruken av denne boligen, mens biskopen er underlagt boligordningen. Størrelsen på kompensasjon vil også avhenge av om boligen leies ut (helt eller delvis), om den disponeres av familiemedlemmer eller andre nærstående, om den benyttes som pendlerbolig for ektefelle osv. – Bruken av biskopens egen, eide bolig vil normalt variere over tid, og det kan være vanskelig å regulere ulike særtilfelle av bruk. En slik kompensasjonsordning vil følgelig kreve at både biskop og Kirkerådet til enhver tid har oppdatert, riktig informasjon om bruken som grunnlag for å fastsette riktig kompensasjon og melder dette inn til skattemyndighetene.

På denne bakgrunn har sekretariatet gått i dialog med både AU i Bispemøtet og med ekstern advokat, for å se hvordan boligordningen best kan utformes. Det har også blitt gjort undersøkelser av hvordan boligordning for biskopene i de andre nordiske landene praktiseres, og hva som gjelder i statlige bopliktordninger som f.eks. den for statsforvaltere og statsminister, uten at disse undersøkelsene har gitt noe entydig svar på hva som er den beste måten å organisere ordningen på. Etter dialog med ekstern advokat og AU i Bispemøtet, har administrasjonen kommet fram til at en ordning med fri bolig med skatteplikt for biskop vil være en enklere ordning å praktisere. Ordningen vil også gi lavere risiko knyttet til å foreta riktig innberetning av arbeidsgiveravgift og fordel som følger stillingen. En slik ordning vil innebære at Kirkerådet vil være ansvarlig for å betale leie for boligen. Ved oppstart av ordningen

vil leien betales til Opplysningsvesenets fond, og når boligene er overtatt av kirken, vil leien betales til kirkens eiendomsselskap som er under etablering.

Biskopen må på sin side skatte av fordelene ved å få fri bolig stilt til disposisjon. I og med at boligen skal være egnet til å ta imot representanter for kirke og samfunn, som del av biskopens virke og dialogen med samfunnet, vil boligen i en del tilfelle kunne være betydelig større enn det en biskop vil trenge til personlig bruk. – Dette vil også få betydning for skattegrunnlaget som meldes inn. Administrasjonen vil på denne bakgrunn innhente en veiledende uttalelse fra skatteetaten om hvilke prinsipper som kan legges til grunn ved verdsettelse av fordelene ved fri bolig. Ved den tidligere bopliktordningen for prester, ble dette praktisert slik at den skattemessige verdsettelsen av fordelene normalt var begrenset til den boligstandard som skattyteren kunne forventes å skaffe seg selv.

Med en boligordning med fri bolig, står biskopen fritt til å leie ut egen bolig og derved redusere ulempen med skatteplikt for fordelene ved å bo i bispebolig. Som utgangspunkt vil det derfor ikke være naturlig at biskopene kompenseres lønnsmessig for den skatteplikten som følger fri bolig. Unntak kan likevel tenkes der skatteplikten framstår som særlig tyngende for biskopen. Kompensasjonen må i slike tilfelle håndteres som en del av den individuelle lønnsfastsettelsen. Lønn som er ment å dekke en slik ulempe vil være skattbar inntekt for biskop.

Regelverket for boligordningen har vært forelagt Bispemøtet den 18. oktober i år. Vedtaket i Bispemøtet lyder:

Bispemøtet gir i hovedsak sin tilslutning til regler for ny boligordning og ber om at de merknader og spørsmål som kom frem i møtet gis en rask avklaring.

Bispemøtet ber om at det innhentes en veiledende uttalelse fra skatteetaten knyttet til hvordan den skattepliktige fordelene av fri bolig skal fastsettes når bispeboligen er større enn det biskopen vil trenge til personlig bruk og behov.

Bispemøtet ber om at det gjøres en ny vurdering av § 6 dekning av kostnader til strøm og brensel når boligen er større enn det biskopen vil trenge til personlig bruk og behov.

Bispemøtets arbeidsutvalg følger opp det videre arbeidet i dialog med Kirkerådet.

Når det gjelder det første vedtakspunktet vil mange av de forhold som kom fram i møtet måtte løses for hver enkelt bolig, ut fra de særegenhetene boligen har. I regelverket punkt 4 siste avsnitt er det innarbeidet en forutsetning om at Kirkerådets direktør, innenfor rammen av regelverket, kan beslutte at det skal inngås egen kontrakt mellom Kirkerådet og biskop om disponering av boligen. Her kan særegne forhold reguleres nærmere. Det er videre i punkt 9 gitt en åpning for at Kirkerådet kan gjøre unntak fra regelverket i særlige tilfeller. En slik unntakshjemmel bør likevel brukes med varsomhet.

Når det gjelder behov for å innhente en veiledende forhåndsuttalelse fra skatteetaten, vises det til omtalen over.

Når det gjelder boligens driftskostnader, er det i regelverket forutsatt at biskopen selv dekker kostnader til strøm og brensel, mens Kirkerådet besørger og bekoster

snøbrøyting og plenklipp. Når det gjelder anmodningen fra Bispemøtet om at Kirkerådet skal dekke kostnader til strøm og brensel, når boligen er større enn det biskopen vil trenge til personlig bruk og behov, har administrasjonen etter en samlet vurdering av de fordeler og ulemper som en boligordning med fri bolig innebærer, kommet til at et slikt ønske ikke bør imøtekommes på generell basis. Der fyringskostnader blir særlig tyngende på grunn av boligens størrelse og egenart, kan likevel kompensasjon over lønn vurderes.

Om søknad fra biskopen i Nidaros

Ved brev av 27. mai 2022 (vedlagt) har Kirkerådet mottatt søknad fra biskopen i Nidaros om å tiltre boligordningen. Bakgrunnen er at boligdelen av Nidaros bispegard snart står ferdig rehabilitert.

Eiendommen skal overtas av kirkens eiendomsselskap ifm. delingen med OVF. Begrunnelsen for overtakelsen fra OVF er nettopp behov som oppstår ved innføring av boligordningen for biskop. På denne bakgrunn mener administrasjonen at søknaden fra biskopen i Nidaros bør innvilges jf regelverket punkt 2 siste avsnitt.

Økonomiske/administrative konsekvenser

I det opprinnelige vedtaket var det forutsett at biskopen selv skulle betale husleien, men samtidig at biskopen skulle holdes skadesløs. Det vil i praksis si at biskopene i de fleste tilfelle skulle få dekket kostnadene ved å måtte leie boligen fra OVF/kirkens eiendomsselskap. Ekstern advokat har konkludert med at en slik kompensasjon normalt vil være en skattepliktig fordel.

Hvorvidt Kirkerådet betaler leie direkte til huseier, eller som en kompensasjon til biskopen for biskopens egen betaling av husleien, gir ikke de store økonomiske utslagene for kirken. For biskopen vil begge løsninger som utgangspunkt utløse fordelsbeskatning. Den opprinnelige ordningen, med kompensasjon av husleiekostnader, ville imidlertid gjort det mulig å foreta en mer individuell vurdering av den enkelte biskops økonomiske ulempe ved å tiltre boligordningen. Samtidig ville den være mer krevende følge opp, med dertil risiko for å gjøre feil overfor skattemyndighetene

Ved å innlemme biskopen i Nidaros i boligordningen, vil Kirkerådets kostnader ved ordningen øke ift. utgangspunktet om at den kun skal gjelde nytilsatte biskoper. En slik økning ville imidlertid uansett oppstå, ved neste bispeskifte i Nidaros. Det vurderes også som svært viktig at bispeboligene som overtas fra OVF blir tatt i bruk til det formålet de er overtatt for.